

Primljen 3. 3. 2009.

PRIKAZ KNJIGE BASTIANA SICKA: *DER DATIV IST DEM GENITIV SEIN TOD*, TREĆI NASTAVAK

Mara Pekez *

Veleučilište VERN, Zagreb

Bastian Sick

Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod. Noch mehr Neues aus dem Irrgarten der deutschen Sprache

Köln: Verlag Kiepenheuer&Witsch, 5. izdanje, 2007.
SPIEGEL ONLINE GmbH, Hamburg, 261 str.

Knjiga *Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod. Noch mehr Neues aus dem Irrgarten der deutschen Sprache* Bastiana Sicka, povjesničara i romanista, prvi je put objavljena 2006. godine, a temelji se na kolumnama objavljenima na mrežnoj stranici SPIEGEL ONLINE. Knjiga predstavlja treći nastavak istoimene knjige koja je svoje prvo izdanje doživjela 2004. godine. Prvi nastavak pod naslovom *Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod. Ein Wegweiser durch den Irrgarten der deutschen Sprache* te ostala dva nastavka izdan je 2004. godine. O uspjehu knjige svjedoči i izdavanje drugoga nastavka 2005. godine pod naslovom *Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod. Folge 2. Neues aus dem Irrgarten der deutschen Sprache*, te trećeg čiji prikaz iznosimo. Prikaz prvih nastavaka navedene knjige objavljen je u Stranim jezicima, br. 4/2006¹. Ovaj prikaz predstavlja logičan slijed. Sva tri

su nastavka zbirke kolumna koje pod naslovom *Zwiebelfisch* izlaze jedanput tjedno na mrežnoj stranici SPIEGEL ONLINE². Sve su tri knjige u međuvremenu izašle i u obliku CD izdanja.

Navedene knjige bave se problemima ili nejasnoćama njemačkoga jezika. Knjiga je korisna kako za govornike njemačkoga kao materinskoga jezika tako i za one koji uče njemački kao strani jezik. Posebitost svih triju nastavaka jest da se ovdje radi o poučnim knjigama kojima možemo pristupiti i kao udžbeniku njemačkoga jezika te segmente istih koristiti u nastavi njemačkoga jezika kao dodatni materijal za produbljanje znanja.

U uvodu knjige autor navodi: “Treći nastavak predstavlja razmatranja sudbine dativa i genitiva, njihove radosne a ujedno i tragične junake njemačke gramatike.” (Sick, 2007: 11)

U uvodnom dijelu trećega nastavka

* Mara Pekez, Veleučilište VERN, Zagreb; e-mail: mpekez@gmail.com

navedene knjige autor objašnjava razlog odnosno potrebu izdavanja trećega nastavka. Potaknut upitima čitatelja o različitim nedoumicama u jezičnoj uporabi mišljenja je da se pravila mogu provjeriti u gramatici i riječniku, podatke je moguće pronaći, dok se ova zbirka kolumni temelji na jezičnim obrascima koja su se uvriježila u svakodnevnoj jezičnoj uporabi, ali u neispravnome obliku te su, kako sam autor kaže, kao takvi primjećeni od strane čitatelja i njega samoga. Stoga i ovaj nastavak predstavlja poučno putovanje po stranputicama njemačkoga jezika s ciljem dolaženja do ispravnoga određišta, odnosno ukazivanja na pravilnu uporabu određene sintagme.

Nadalje navodi razloge koji su ga potaknuli na pisanje trećega nastavka. Neki su od njih nesigurnost na rečeničnoj razini po pitanju sročnosti, uporabe priloga i prijedloga, gramatičkoga ustrojstva rečenice, nesigurnost nakon provedene pravopisne reforme te u tome što je ispravan i dobar njemački, utjecaj dijalekta te stranih riječi na njemački jezik, loš standard novinarskoga jezika (Sick, 2007:13). Poseban je prilog ovoga nastavka što se kroz obrađene teme bavi jezičnim situacijama koje su dio ispita o poznavanju njemačkoga jezika³ (Sick, 2007:13). Autor na kraju knjige donosi svoju verziju navedenoga ispita o poznavanju njemačkoga jezika pod naslovom *Der neue große Deutstest*.⁴ Nakon pitanja, ponuđena su i rješenja s kratkim objašnjenjem točnoga odgovora (Sick, 2007:192–210).

Knjiga sadrži 37 poglavlja. Poglavlja su prosječne dužine od dvije do devet stranica. Svako poglavlje sadrži primjer nepravilne jezične uporabe, uglavnom je

naveden primjer uporabe istoga u različitim dijelovima njemačkoga govornog područja te poglavlje nadalje sadrži autorov jezični savjet ili preporuku za opisani problem uz objašnjenje iz leksikona, gramatike ili pravopisa.

U skladu s uvodnim karakterom knjige svako poglavlje počinje primjerom na kojem je analizirana određena jezična situacija. Navedeni primjeri bliski su govornicima njemačkoga jezika neovisno o struci ili stupnju obrazovanja, jer se radi o primjerima iz svakodnevne jezične uporabe. Autor uz uporabu stručnih izraza navodi i objašnjenje istih te na taj način koristi jezik koji je razumljiv i prihvatljiv svima.

U poglavljima trećega nastavka autor produbljuje tematiku prva dva nastavka te se shodno tome zanima za teme kao što su: uporaba prijedloga, uporaba istoznačnica, govori o semantički gledano pogrešnoj uporabi riječi, o tome kako se neke riječi pišu nakon provedene pravopisne reforme. Autor nadalje u jednome poglavlju pod naslovom *Verwirrender Vonitiv*⁵ pri čemu izraz *Vonitiv* rabi kao naziv nepostojećega padeža, aludira na čestu uporabu prijedloga *von*⁶ uz dativ umjesto navođenja imenice u genitivu. Uporabom istoga može doći do različitoga tumačenja izričaja, što autor potkrepljuje primjerom: «Außenminister von Japan ausgeladen»⁷ (Sick, 2007: 132–134). Navedeni primjer može u čitatelja izazvati neodomicu radi li se tu o japanskome ministru vanjskih poslova ili je Japan izbacio (nekoga) ministra vanjskih poslova. Dalje se bavi problematikom uporabe *Fugen*⁸ *s* i *n*, uporabom riječi koje nisu istoznačnice, ali se kao takve koriste, iako zapravo nose potpuno različita značenja. Osim navedenih, neke

su od tema ostalih poglavlja uporaba zastarjelih riječi koje u današnjoj jezičnoj uporabi mogu imati pogrдно značenje, problematika učestale uporabe glagola *tun* u različitim kontekstima u kojima se u engleskome jeziku koristi glagol *to do*,⁹ jezični oblicima koji ukazuju na diskriminaciju žena kroz jezični sustav, a dalje govori o tvorbi množine nekih imenica. U više poglavlja autor govori o uporabi stranih riječi. Tako navodi primjere koji opisuju sklanjanje stranih riječi u njemačkome jeziku, problematiku određivanja roda stranih riječi prilikom njihove uporabe u njemačkome jeziku. Primjerice navodi riječ *E-Mail* koja se u govornome području Savezne Republike Njemačke koristi kao imenica ženskoga roda analogno članu prijevoda iste¹⁰, dok se ista imenica u južnonjemačkome dijalektu te u austrijskome njemačkom koristi kao imenica srednjega roda, što je učestali rod stranih riječi koje su duže vremena prisutne u njemačkome jeziku (Sick, 2007:157-164). Nadalje opisuje uporabu anglicizama s njemačkim nastavcima kao što su imenice *Simser*, *Chatter*, *PC-Benutzer*¹¹ (Sick, 2007: 109-112). Autor se nadalje bavi prefiksalsnom tvorbom glagola koji nose različita značenja od glagola bez opisanih prefiksa, značenjem i uporabom fraza. Jedno je poglavlje posvećeno jezičnoj uporabi sudionikâ Svjetskoga nogometnoga prvenstva u Njemačkoj 2006. godine vezano uz nogometne teme, pri čemu se dotiče semantička razina jezika (Sick, 2007: 82–86).

Zbog prostorne ograničenosti nismo u mogućnosti detaljnije prikazati sadržaje svih poglavlja te smo stoga odlučili ukratko prikazati sadržaj poglavlja koje opisuju suvremenu temu rodno korektno

jezične uporabe. Autor u navedenome poglavlju tematizira asimetriju u kongruenciji. Tema se progresivno razvija kroz cijelo poglavlje pri čemu autor navodi primjere rečenica iz svakodnevnoga jezika u kojima je vidljiva rodna obilježnost, objašnjava semantičku nelogičnost istih, objašnjava termin kongruentnosti odnosno sročnosti jednostavnim i «nelingvistima» razumljivim jezikom. Kao glavni primjer autor navodi sintagmu koja se često koristi u svakodnevnome jeziku «Qualität hat seinen Preis»¹², pri čemu je imenica *Qualität* ženskoga roda, ali je upotrijebljena posvojna zamjenica za muški rod. Poglavlje završava prigodnim tekstom u rimi kojim Sick navodi čitatelja na buduću pravilnu uporabu posvojnih zamjenica u odnosu na rod imenice uz koju se nalaze (Sick, 2007:104–108).

Smatramo da je ova knjiga zbog načina iznošenja sadržaja zanimljiva i korisna ne samo lingvistima. Ona kao i prijašnja dva nastavka pruža usustavljen i primjerima potkrijepljen prikaz područja koje predstavlja vrijedan izvor informacija i lingvistički neupućenim čitateljima. Shodno tome ovdje je riječ o korisnoj knjizi kojom je autor dokazao i pokazao da se gramatika može učiti na zabavan način.

Bilješke

¹ Strani jezici, Časopis za unaprjeđenje nastave stranih jezika Odjela za strane jezike Hrvatskoga filološkog društva, br. 4/2006., Prikaz knjige Bastiana Sicka: *Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod*

² (<http://www.spiegel.de/kultur/zwiebelfisch/0,1518,332092,00.html>).

³ Der große Deutschtest

⁴ U prijevodu: Novi veliki ispit o poznavanju njemačkog jezika.

⁵ U prijevodu: Zbunjujući vonitiv.

⁶ U prijevodu: od.

⁷ Navedena rečenica nosi sljedeće značenje: Izbačen je

japanski ministar vanjskih poslova, ali sintagma von Japan u njemačkom jeziku može označavati i od strane Japana [bilj. aut.].

⁸ U prijevodu: spojni.

⁹ Prijevod glagola tun, to do = činiti, raditi.

¹⁰ Mail označava die Post, odnosno hrvatski je prijevod pošta. Standardni njemački jezik poznaje pravilo prema kojemu se tuđicama dodaju članovi istoznačnih riječi u njemačkom jeziku [bilj. aut.].

¹¹ U prijevodu: osoba koja šalje sms-poruke, osoba koja sudjeluje u internetskom čavrljanju, osoba koja koristi osobno računalo.

¹² U prijevodu: Kvaliteta ima svoju cijenu.

